

ภาพพระไชยสุริยา

ภาพย์เรื่องพระไชยสุริยาเป็นหนังสือแบบเรียนที่มีคุณค่า
และน่าสนใจ เนื่องจากเนื้อเรื่องเป็นนิทาน ช่วย
ตอบสนองธรรมชาติของเด็ก นับเป็นกุศโลบายอย่างหนึ่ง
ที่ทำให้บรรยากาศในการเรียนสนุกสนาน

นอกจากนี้ ภาพย์พระไชยสุริยายังมีความไพเราะ คำที่ใช้
เป็นคำไทยง่ายๆ มีสัมผัสคล้องจอง เหมาะสำหรับการ
ท่องจำและยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับมาตราตัวสะกดและ
ลักษณะของการแต่งคำประพันธ์ประเภทภาพย์ ทั้งยังได้
ข้อคิดคติธรรมจากเนื้อเรื่องอีกด้วย

ความเป็นมา

กาพย์เรื่องพระไชยสุริยา มีเนื้อหาเป็นนิทานขนาดสั้น มีความยาวเพียง ๑ เล่มสมุดไทย

สุนทรภู่ได้แต่งขึ้นขณะจำพรรษาที่จังหวัดเพชรบุรี ราว พ.ศ. ๒๓๖๘ กรืออาจแต่งขึ้นเมื่อครั้งบวชอยู่ที่วัดเทพธิดาราม ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๘๒ - ๒๓๘๕

สุนทรภู่แต่งกาพย์พระไชยสุริยาขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบ
สอนอ่านและเขียนสะกดคำในมาตราต่างๆ โดยผูกให้เป็น
เรื่องราว เพื่อให้เด็กมีความสนุกสนานเพลิดเพลินไปกับ
การอ่านและการเล่าเรียนศึกษา

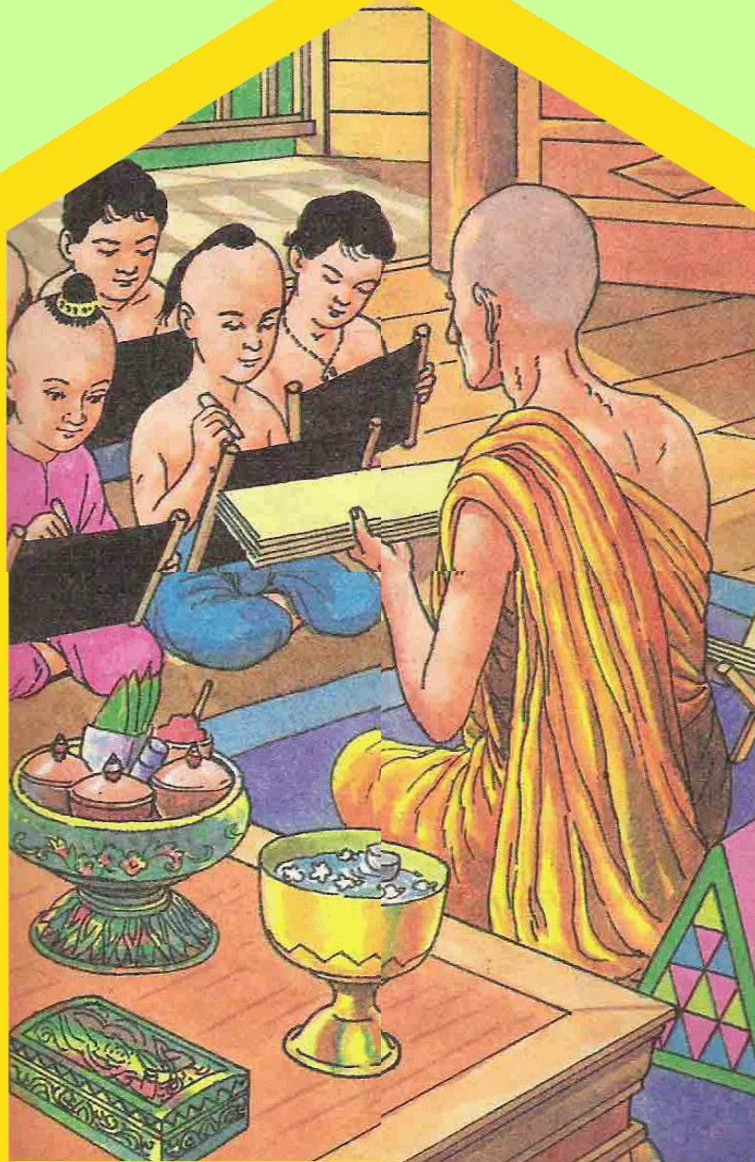
ครั้นต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ-
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย
อาจารยางกูร) ครั้นเป็นหลวงสารประเสริฐ เมื่อแต่ง
หนังสือมูลบทบรรพกิจ สำหรับใช้เป็นแบบเรียน
หนังสือไทยในโรงเรียนหลวง คงเห็นว่าภาพเรื่อง
พระไชยสุริยาเป็นบทกวีที่ไพเราะ ทั้งอ่านเข้าใจง่าย
จึงได้นำมารวมไว้ในหนังสือมูลบทบรรพกิจ

ประวัติผู้แต่ง

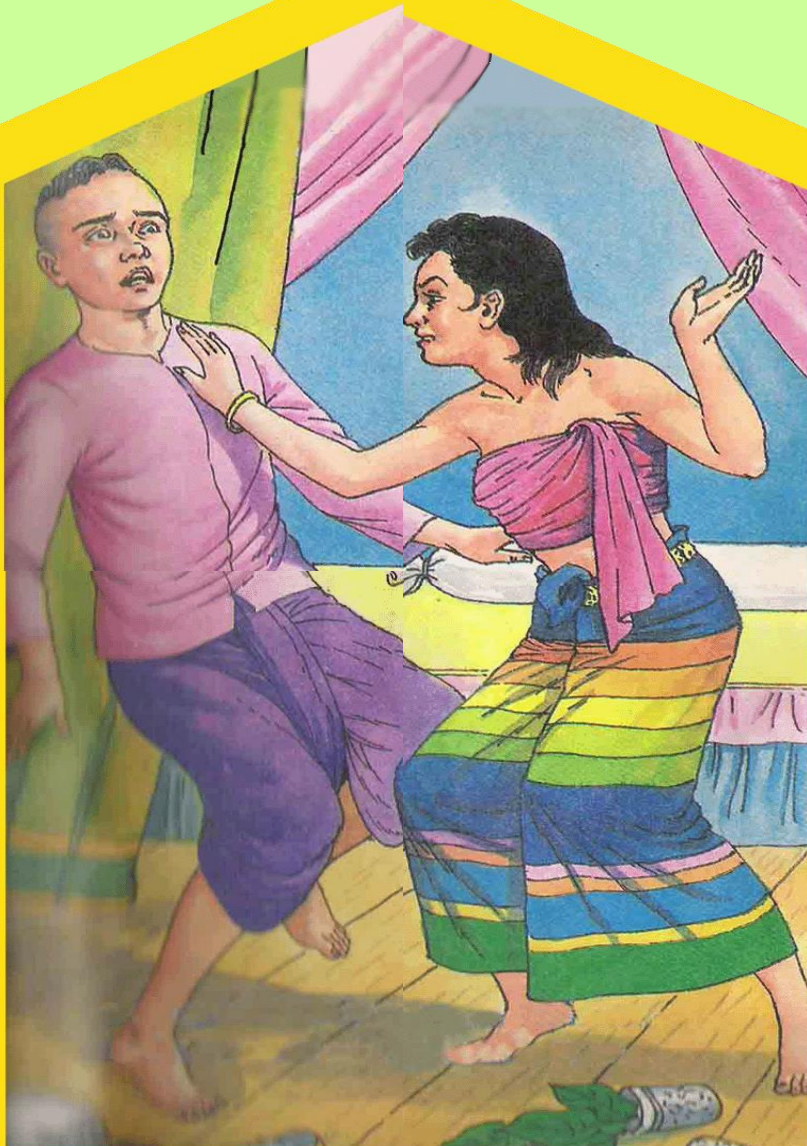

สุนทรภู่

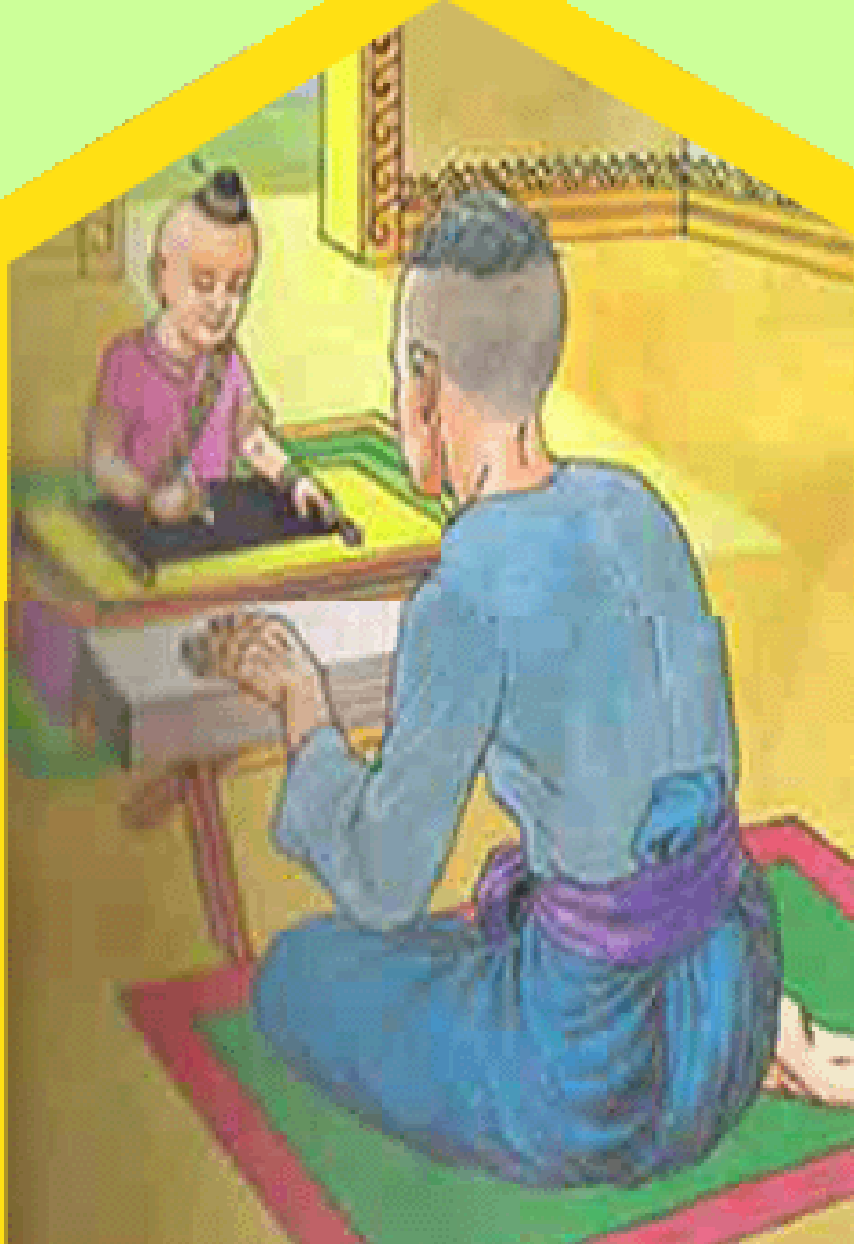

ภาพในขณะที่สุนทร
ภูยังอยู่ในวัยเด็ก และ
กำลังเล่าเรียนศึกษา
อยู่ที่สำนักวัด
ชีปะขาว
(วัดศรีสุदारาม
ในปัจจุบัน)

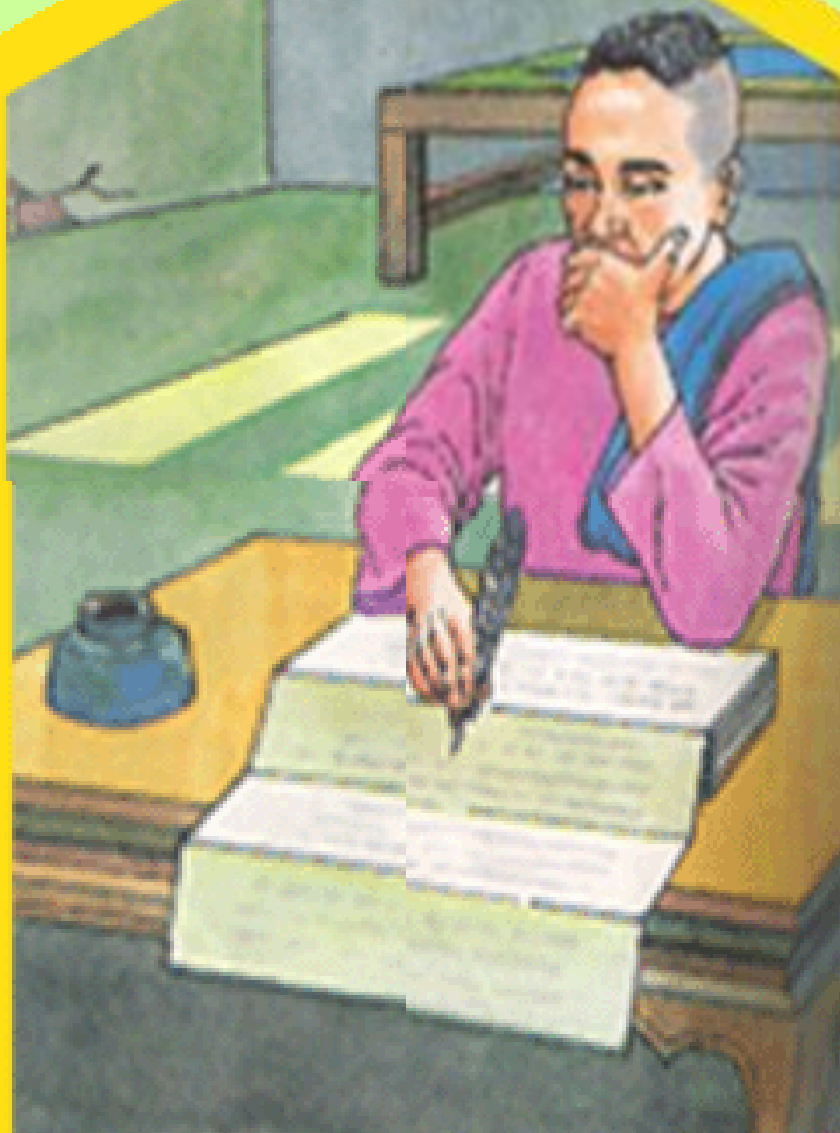

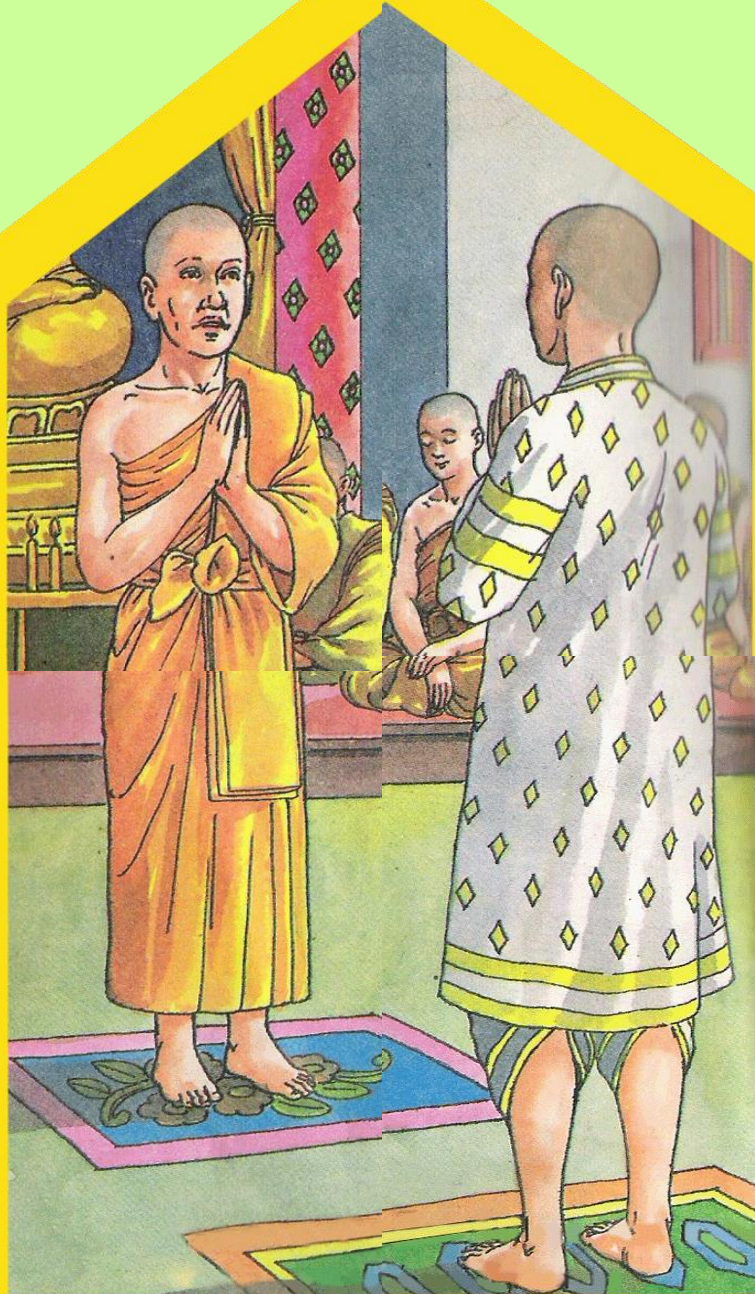
ภาพสุนทรภู่หลังจากที่ได้
แต่งงานกับแม่จันไปได้เพียง
๕ เดือนก็มีปากเสียงกัน
เพราะด้วยความเจ้าชู้ และ
ขี้เหล้าของสุนทรภู่ จนกระทั่ง
สุดท้าย แม่จันก็ได้ขอหย่าร้าง
สุนทรภู่ไป

ภาพสุนทรภู่ซึ่งได้รับ
มอบหมายหน้าที่ให้เป็น
พระอาจารย์ของเจ้าฟ้า
อาภรณ์ พระโอรสใน
เจ้าฟ้าคุณทศทิพยวดี
ขณะที่เจ้าฟ้าอาภรณ์มี
พระชนมายุได้ ๕ พรรษา

ภาพสุนทรภู่ซึ่งถูกจองจำใน
คุกหลังจาก
ที่ได้ก่อเรื่องดื่มสุราแล้วเมา
อาละวาด และยังชกต่อยญาติ
ผู้ใหญ่ของตน
แต่อย่างไรก็ดี สุนทรภู่ก็ไม่
หยุดเขียนงานกวี และได้แต่ง
เสภา
ขุนช้าง-ขุนแผน ตอนกำเนิด
พลายงามขึ้นในคุก

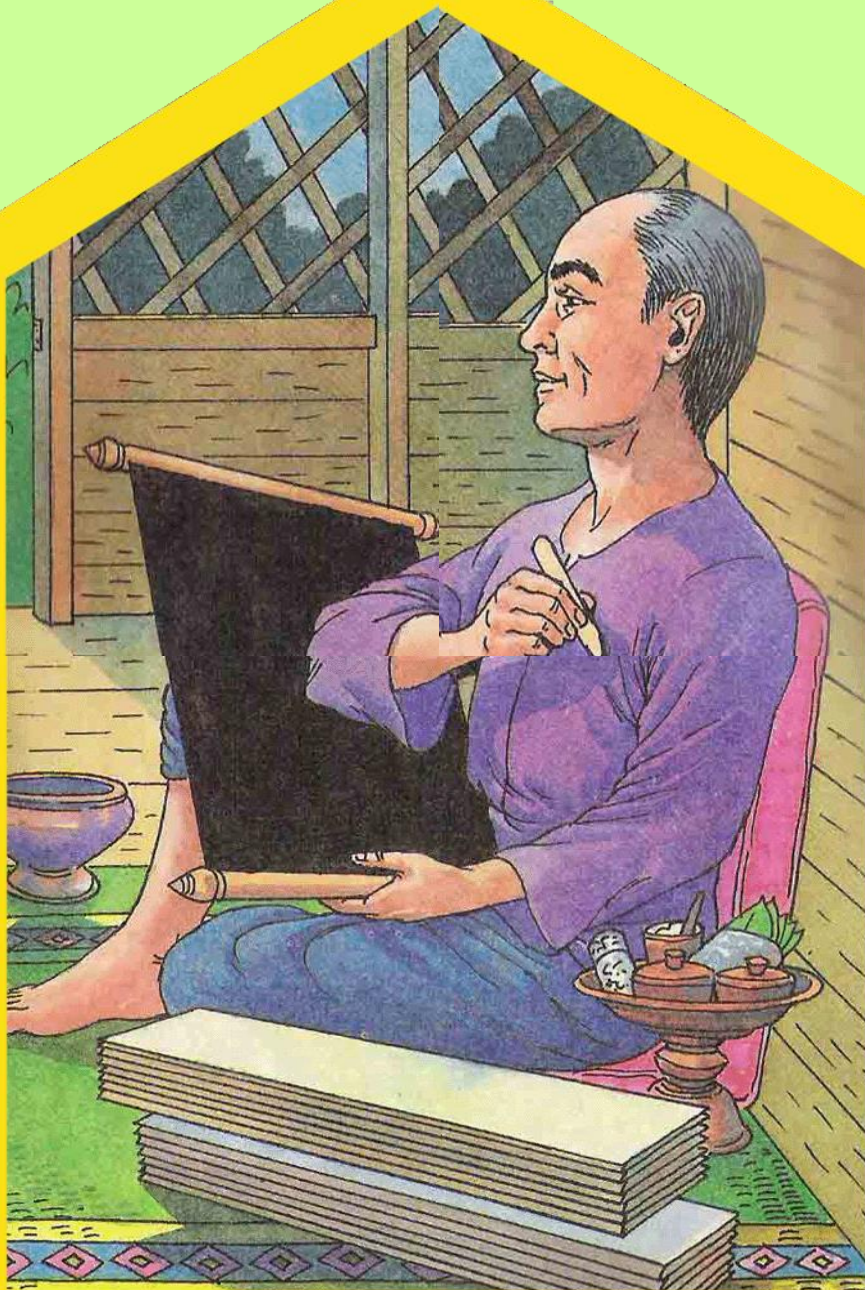

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า
เจ้าอยู่หัว ไม่โปรดสุนทรภู่
แม้แต่เจ้าฟ้าอาภรณ์ที่สุนทรภู่เป็นพระ
อาจารย์สอนหนังสือให้ ก็ยังทรงเมิน
เฉย ไม่ยอมรับอุปการะ
ช่วยเหลือทำให้สุนทรภู่ตกกระกำ-
ลำบาก จนกระทั่งสุดท้าย
สุนทรภู่ตัดสินใจเข้าสู่ไต้รม
กาสาวพักตร์ เพื่อสนองพระมหา-
กรุณาธิคุณของ พระบาทสมเด็จพระ
พุทธเลิศหล้านภาลัย

ภาพในขณะที่สุนทรภู่ฝัน
ไปว่าตนเองกำลังว่ายน้ำ
ในทะเลและ
กำลังจะจมน้ำแล้วมีมือ
ยื่นมาช่วยเหลือ แล้วก็
พบว่ามิเทวดาชวนให้
ไปอยู่สวรรค์ด้วยกัน
ประมาณเป็นलगบอก
เหตุว่าสุนทรภู่จะต้องตาย

ภาพในขณะที่สุนทรภู่มีชีวิต
ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และได้
ดำรงตำแหน่งมีบรรดาศักดิ์
เป็น พระสุนทรโวหาร
เจ้ากรมพระอาลักษณ์ สังกัด
พระราชวังบวรสถานมงคล
ขณะมีอายุได้ ๖๕ ปี

พระสุนทรภู่โวหาร เจ้ากรมพระอาลักษณ์ ฝ่ายพระราชวังบวรสถานมงคล
ได้รับราชการไปได้ ๔ ปี ก่อนที่ท่านจินตกวีเอกของไทย และของโลกผู้นี้
จะถึงแก่อนิจกรรมอย่างเป็นสุข เมื่อปีเถาะ พ.ศ.๒๓๕๘ สิริอายุได้ ๖๕ ปี
ผู้ที่สืบเชื้อสายจากสุนทรภู่ท่านนั้นใช้นามสกุลว่า ภู่เรือหงษ์

หลังจากท่านสุนทรภู่ถึงแก่อนิจกรรมได้ ๑๓๑ ปี ท่านได้รับเกียรติจาก
องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)
ให้ได้รับการยกย่องเป็นบุคคลสำคัญของโลก เป็นผู้มีผลงานดีเด่น
ทางด้านวัฒนธรรม หรือนัยหนึ่งคือเป็นกวีเอกของโลก เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๒๕
ท่านนับเป็นผู้ที่ได้รับเกียรติเป็น คนที่ ๕ และเป็นสามัญชนคนแรกที่ได้รับ
เกียรติถึงขั้นเป็นกวีเอกของโลก

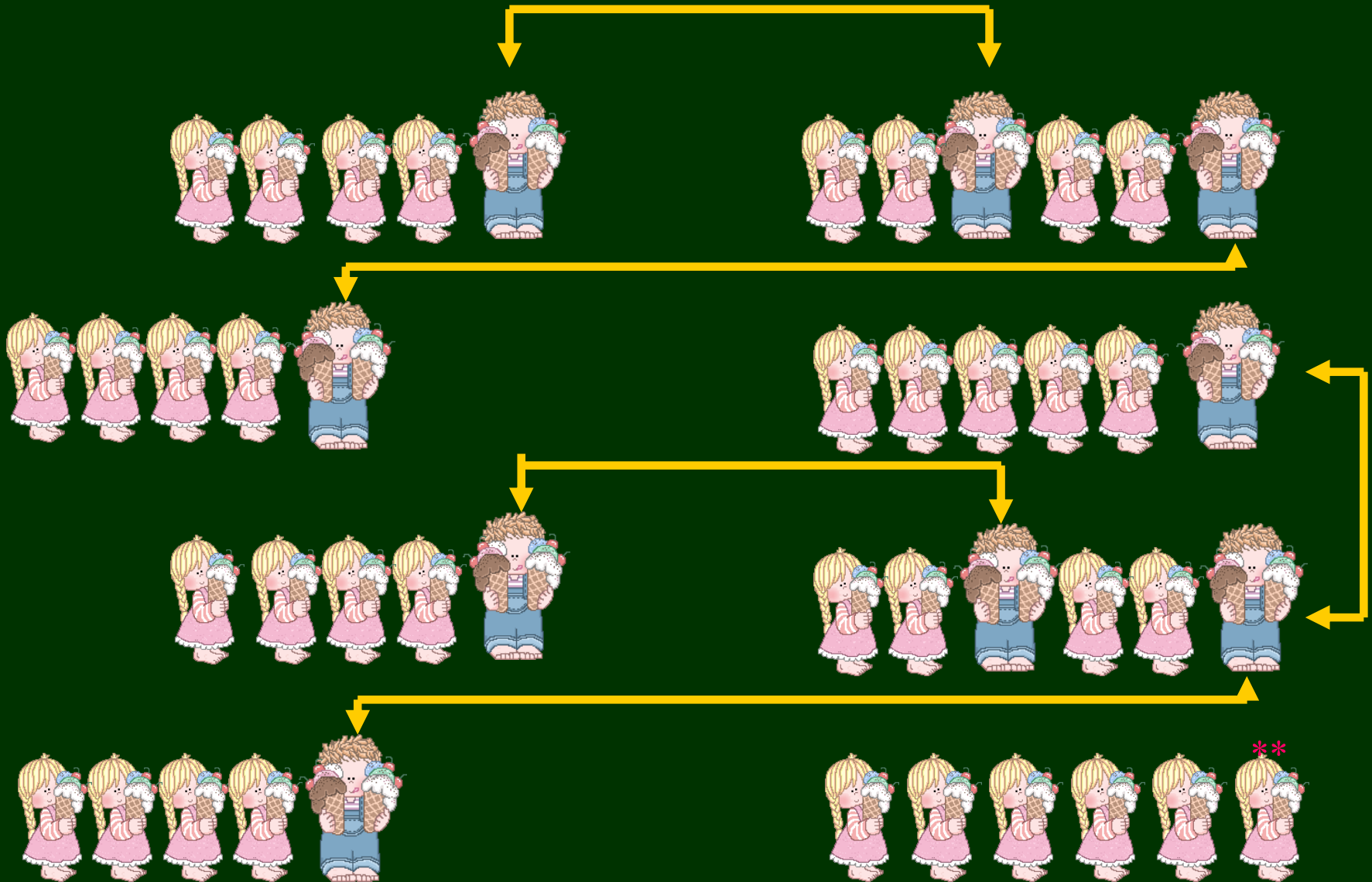
ลักษณะคำประพันธ์

กาพย์พระไชยสุริยา แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภท

กาพย์ ได้แก่

- กาพย์ยานี ๑๑
- กาพย์ฉบัง ๑๖
- กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘

แผนผัง ภาพยานี้ ๑๑

ตัวอย่าง กาพย์ยานี ๑๑

ขุนนางต่างตูกว้าง

ท่านผู้หญิงวิ่งยุคหลัง

ปลัดวันต้นตึงตัง

ปลั่งปลัดตกหกคะเมน

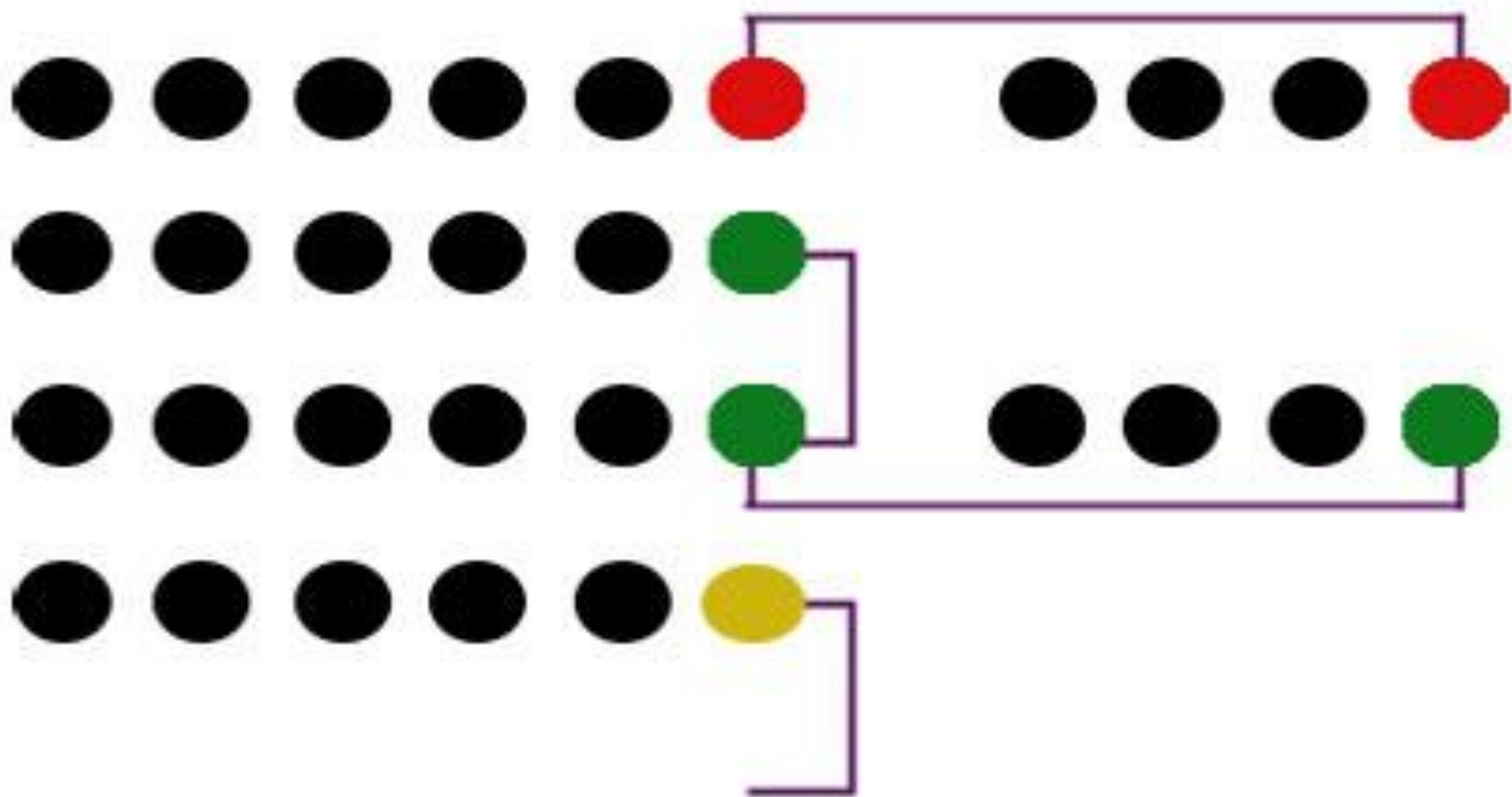
พระสงฆ์ลงจากกุฏิ

วิ่งอุตลุดนุดมือเณร

หลวงชีหนีหลวงเณร

ลงโคลนเลนผ่านผาดโผน

ผังภาพย้งบ้งด๖

ตัวอย่าง กาพย์ฉบัง ๑๖

กลางไพร่ไถ่ขันบรรเลง

ฟังเสียงเพียงเพลง

ขอแจ้งจำเรียงเวียงวัง

ยุงทองร้องกะโถ้งโห่งดัง

เพียงน้องกลองระฆัง

แตรสังข์กังสดาลขานเสียง

ภาพสร้างคนข้างค 28

บทที่ 1

บทที่ ๒

ตัวอย่าง กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘

	วันนั้นจันทร์	มีดารากร	เป็นบริวาร
เห็นสิ้นดินฟ้า	ในป่าท่าธาร	มาลิกตีบาน	ใบก้านอรชร
	เย็นจ๋ำนน้ำฟ้า	ชื่นชะผกา	วายุพาขจร
สารพันจันทร์อิน	รินกลั่นเกสร	แต่นต่อกลอร่อน	ว่าว่อนเวียนระวัน

เรื่องย่อ

กาพย์พระไชยสุริยา เริ่มต้นด้วยบทไหว้ครูโดยใช้คำใน
มาตราแม่ ก กา จากนั้นเป็นเนื้อความ แต่งเรียงตาม
มาตราตัวสะกด คือ แม่ ก กา แม่ กน แม่ กก
แม่ กง แม่ กด แม่ กบ แม่ กม แม่ เกย
เมื่อจะขึ้นมาตราใดก็จะบอกไว้อย่างชัดเจน

ต่อมาเป็นเรื่อง กล่าวถึงพระไชยสุริยาครองเมืองสาวัตถี
มีมเหสีพระนามว่า สุมาลี พระไชยสุริยาทรงปกครอง
บ้านเมืองด้วยความผาสุก แต่ต่อมาบรรดาข้าราชการประพฤติด
ตนไม่ดี ไม่อยู่ในศีลธรรม ทำให้เกิดอาเพศ น้ำป่าไหลท่วม
บ้านเมือง พระไชยสุริยาจึงทรงพานางสุมาลีลงเรือสำเภา
เรือถูกพายุลูกอัปปาง พระไชยสุริยาและมเหสีขึ้นฝั่งได้ ก็เดินทาง
รอนแรมกลางป่าได้รับความทุกข์ ต่อมาพบพระอินทร์มาสอน
ธรรมะ พระไชยสุริยาและพระมเหสีจึงเสด็จออกผนวช
บำเพ็ญพรตตลอดพระชนม์ชีพ

ภาพจากเรื่อง

พระไวยสุริยภ

ของ สุนทรภู่

ตีฆ้องล่อช่อใบไม้เสา วาญพยุพเตลา
ถ้าเภาก็ใช้ใบไป

ปลากะโห้

ปลากะโห้โสมราหู เหาปลา
มีอยู่ในน้ำค้ำไป

โดมา

ราช

เหรีา

ว่ามีพญาสุกษณา

ใหญ่โตมโหฬาร

กายาเท่าเขาคีรี

ชื่อว่าพญาสำภาที่

ใครรู้คดี

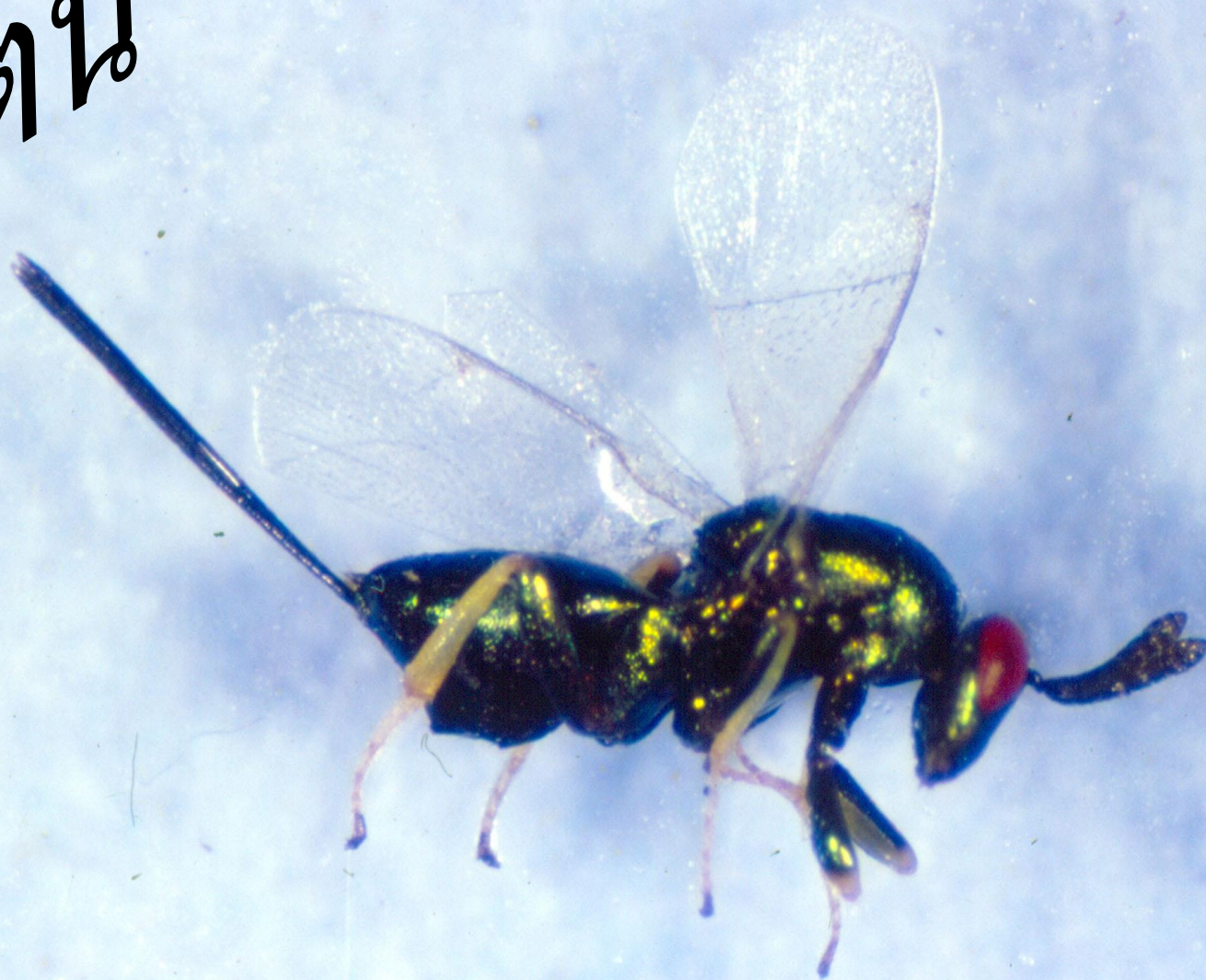
วารีนี้โตเท่าใด

สารพันจันทน์อิน รื่นกลิ่นเกสร

แตน

แตนต่อกลร้อน ว้าวอนเวียนระวัน

ଶିଂସ

ไก่ป่า

กระเวนไพรไก่เถื่อน เตือนเพื่อขานขัน

ปู้เจ้าเขาเงิน กู้เกริ่นหากัน

๗ ต้นยาง

ตะลิงปลิง

ไทรกร่างยางสูงระหง

ตะลิงปลิงปริงประยงค์

คันทรงตังกถินฝืนฝาง

ประยงค์

คันทร่ง

คันทร่งส่งกลิ่นฝิ่นฟาง

ชื่องาน

ยุงทองร้องกะโด้งโห่งดั่ง

กะดิ่ง

กะดิ่งกระตางนางนวลนอนเรียง พญาลอคลอเตียง

แอ่นเอียงอีไ้ก้งโทงเทง

นางนวล

ไก่ฟ้าพญาลอ

นกอีโคง

ค้อนทอง (ตีทอง)

อีเก้งเริงร้องดองเชิง
ฝูงละมั่งฝูงดินกินเพลิง

ลิง

ค่าง

ชะนี

ลิงค่างครางโครกครอก ผูกจิ้งจอกออกเห่าหอน

ชะนีวิเวกวอน

นกหกร่อนนอนร้องเรียง

นกหงส์

บทวิเคราะห์

ภาพยนตร์ระโชยสุริยา

คุณค่าด้านเนื้อหา

๑. ให้ความรู้ตามจุดประสงค์ของผู้แต่ง

คือ ใช้เป็นสื่อในการสอนมาตราตัวสะกด
ผู้ที่ใช้กาพย์พระไชยสุริยาเป็นแบบเรียนจะ
สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้อย่าง
ถูกต้องและสามารถใช้ทบทวนความรู้
ทางการใช้ภาษาได้

๒. สะท้อนสภาพสังคมไทย

สุนทรภู่เกิดหลังการสร้างกรุงรัตนโกสินทร์เพียง ๓ ปี ได้
รับรู้เหตุการณ์ตอนเสียกรุงจากผู้ใหญ่ที่เคยพบสภาพทั้ง
ก่อนเสียกรุง ขณะเสียกรุง การกอบกู้บ้านเมืองและสร้าง
บ้านแปลงเมือง จึงสอดแทรกสภาพสังคมไทยก่อนเสียกรุง
โดยสร้างตัวละครในเรื่องว่าข้าราชการ เสนาบดีไม่ได้
ใจบ้านเมือง นักรบร้างหลวง คดโกง ไม่ยุติธรรม
หมกหมุ่นอยู่กับความสนุกสนานเพลิดเพลิน มัวเมาในกาม
เหมือนสภาพคนไทยก่อนเสียกรุง ดังนี้

อยู่มาห่มู่ข้าเฝ้า

ก็หาเยาวนารี

ที่หน้าตาดีดี

ทำมโหรีที่เคหา

คำเข้าเฝ้าลือชอ

เข้าแต่ห่อล่อกามา

หาได้ให้ภรรยา

โลโภพาให้บ้ำใจ

ไม่จำคำพระเจ้า

เหไปเข้าภาษาไสย

ถือศีมีข้าไท

น้อแต่ไพร่ใส่ชื่อคา

นอกจากนี้ในการตัดสินใจความต่างๆ ตุลาการก็ไม่มี
ความยุติธรรม ใครตัดสินบนก็พลิกคดีจากที่แพ้ให้ชนะ
คบชว่ได้ดี คนดีถูกกดขี่ข่มเหง ซึ่งสภาพสังคมไทยก่อน
เสียกรุงศรีอยุธยาแตกคงเป็นเช่นนี้ จนสมเด็จพระเจ้า
ตากสินมหาราชทรงทนไม่ได้และคงทรงเห็นสุดกำลังที่
จะรักษากรุงไว้ได้ จึงต้องหาสมัครพรรคพวกหนีไปตั้ง
หลักที่จันทบุรี

สภาพบ้านเมืองของกรุงสาวัดถึจะล่มจมเป็น ดังนี้

คดีที่มีคู่

คือไก่หมูเจ้าสุภา

ใครเอาข้าวปลามา

ให้สุภาดีกว่าดี

ที่แพ้แก่นะ

ไม่ถือพระประเวณี

ขี้ขี้ก็ได้ดี

ไล่ดำตีมีอาญา

ที่ซื้อถือพระเจ้า

ว่าโง่งเงาเต่าปูปลา

ผู้เฒ่าเหล่าเมธา

ว่าไข่ม้าสาระยา

๓. แสดงความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของ คนในสังคม

- ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์

ภาพเรื่องพระไชยสุริยาแสดงให้เห็นความเชื่อของผู้คนใน
สมัยนั้นว่านับถือไสยศาสตร์มากกว่าหลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนา จนมีความประพฤตินทางที่ผิด

ไม่จำคำพระเจ้า

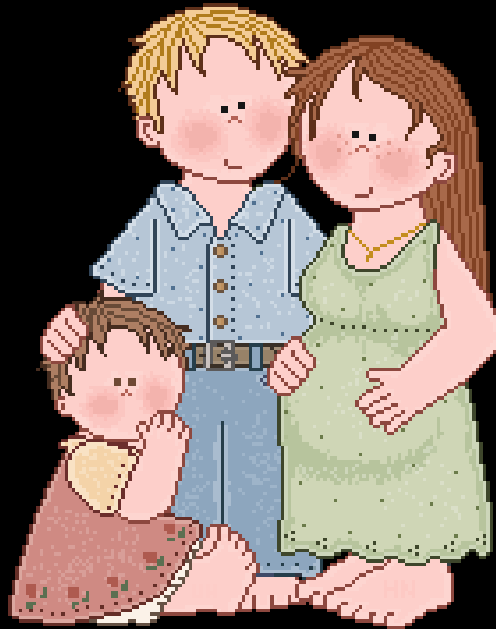
เหไปเข้าภาษาไสย

ถือศีลมีข้าไท

น้อแต่ไพร่ไล่ซื้อคา

- แสดงค่านิยมของครอบครัว

คู่สามีภรรยาพยายามตกทุกข์ได้ยากต้องไม่ทอดทิ้งกัน ภรรยาต้องให้
ความเคารพและปรนนิบัติสามีทั้งยามทุกข์และยามสุข เช่น

ส่วนสามี

วันทาสามี

เทวียู่งาน

เฝ้าอยู่ดูแล

เหมือนแต่ก่อนกาล

ให้พระภูบาล

ตำราญวิญญาณ์

• แสดงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ

การแสดงความเคารพในพระรัตนตรัย พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ และ
สิ่งศักดิ์สิทธิ์

สละสุสละจะขอไหว้

พ่อแม่แลครูบา

พระศรีไตรสรณา

เทวดาในราศี

• ให้ออกคิด คติธรรม สำหรับนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

- ข้าราชการที่ดีต้องไม่คดโกง นอราษฏร์บัง
หลวง กดขี่ข่มเหงประชาชน

- บ้านเมืองจะเกิดภัยพิบัติถ้าสังคมเกิดกาลกิณี ๔ ประการ คือ
ผู้คนเห็นผิดเป็นชอบ

ถูกศึกษาคิดล้างครุ ถูกไม่กตัญญูต่อพ่อแม่

ผู้คนในสังคมเบียดเบียนกัน

สังคมไม่มีความสุขและเกิดความเดือดร้อนไปทุกหย่อมหญ้า

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

๑. การใช้คำง่าย ๆ

บรรยายให้เห็นภาพชัดเจน เช่น การเริ่มต้นเรื่องด้วยเนื้อความสั้นๆ ว่ามีเมืองๆ หนึ่ง มีพระราชานและมเหสี รวมทั้งข้าราชการและประชาชนซึ่งทำมาหาเลี้ยงชีพและมีความเป็นอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีพ่อค้าเดินทางมาค้าขายจากต่างแดนทุกคนในเมืองล้วนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ข้าเฝ้าเหล่าเสนา

มีกิริยาอะฉะฉาน

พ่อค้ามาแต่ไกล

ได้อาศัยในพารา

ไพร่ฟ้าประชาชี

ชาวบุรีก็ปรีดา

ทำไร่นาข้าวไถนา

ได้ข้าวปลาแดดสาดี

๒. ใช้ถ้อยคำให้เกิดจินตนาการ

เช่น การพรรณนาบรรยากาศและธรรมชาติแวดล้อมที่มีความสวยงามในยามค่ำคืน ทำให้นึกถึงภาพของดวงจันทร์ที่ลอยเด่นอยู่บนท้องฟ้าที่ปลอดโปร่งและเต็มไปด้วยดวงดาวจำนวนมาก ธรรมชาติมีแต่ความสดชื่นและชุ่มชื้น มีสายลมอ่อนๆ พัดกลิ่นหอมของเกสรดอกไม้กระจายไปทั่ว

ฟ้า	นั้นจันทร์ ในป่าท่าธาร	มีดารากร มาลีคลีบาน	เป็นบริวาร ใบก้านอรชร	เห็นสิ้นดิน
สารพันจันทร์อิน	เย็นฉ่ำน้ำฟ้า	ชื่นชะพกา	วายุพาขจร	รินกลิ่นเกสร
		แต่นต่อคลอร่อน	ว่าว่อนเวียนระวัน	

๓. ใช้โวหารนาฏการ

คือ เห็นกิริยาอาการที่ทำต่อเนื่อง

เห็นกว้างอย่างเยื้องช้าเลื่องเดิน

เหมือนอย่างนางเชิญ

พระแสงตำอางข้างเคียง

.....
ดังก่าครางโครกครอก

ชะนีวีเวกวอน

ลูกนกยกปีกป้อง

แม่นกปกปีกเคียง

.....
ฝูงจิ้งจอกออกเห่าหอน

นกหกร่อนนอนรังเรียง

อ้าปากร้องซ้องแซ่เสียง

เสียงลูกอ่อนป้อนอาหาร

๔. การใช้ความเปรียบว่าสิ่งหนึ่งเหมือนกับสิ่งหนึ่ง

หรือ อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีก
สิ่งหนึ่ง ทำให้เข้าใจได้ชัดเจน เช่น

กลางไพรไถ่ขันบรรเลง

ฟังเสียงเพียงเพลง

ขอแจ้งจำเรียงเวียงวัง

ยุงทองร้องกะโถ้งโห่งดัง

เพียงฆ้องกลองระฆัง

แตรสังข์กังสดาลขานเสียง

๕. การเลียนเสียงธรรมชาติ

คือ การนำเสียงที่ได้ยินมาบรรยายซึ่งจะทำให้เกิดมโนภาพเหมือนได้ยินเสียงนั้นจริงๆ เช่น เสียง “กะโถ้งโห่ง” ของนกยูงที่ดังกังวานคล้ายเสียงของเครื่องดนตรีไทยหลายชนิดผสมกัน

หรือเสียง “ป๋องเป้ง” ของนกค้อนทอง ที่มีความไพเราะจับใจคล้ายเสียงเพลง เป็นต้น

 ยูงทองร้องกะโถ้งโห่งดัง
 แตรสังข์กังสดาลขานเสียง

 เพียงฆ้องกลองระฆัง

.....

.....

 ค้อนทองเสียงร้องป๋องเป้ง
 อีแก่งเรีกร้องลงเชิง

 เพลินฟังวังเวง

๖. การเล่นเกม

คือ การมีเสียงสัมผัสในทุกวรรค ทั้งสัมผัสสระและ
สัมผัสอักษร เช่น

ขึ้นกงของจำสำคัญ
รำพันมิ่งไม้ในดง

ไกรกร่างยางงูงูระหง
คันทร่งต่งกลิ้งฝืนฝาง

มะม่วงพลวงพลองซ้องนาง
กินพลางเดินพลางหว่างเนิน

ทั้งคนปนกัน

ตะลึงปลิงปริงประยงค์

หล่นเกลื่อนเถื่อนทาง

๓. ใช้ลีลา จังหวะในการอ่านได้สนุกและเกิด อารมณ์ตามเนื้อเรื่อง

เช่น กาพย์ยานีใช้จังหวะการอ่าน ๒ / ๓ / ๓ เป็นจังหวะประกอบเสียง
หนักเบาและสัมผัสในของแต่ละวรรคทำให้เด็ก ๆ สนุกกับบทเรียน เช่น

แสดงอารมณ์ขันของสุนทรภู่ เช่น การที่สุนทรภู่บรรยายภาพความ
ซุกมุนวุ่นวายของผู้คนทั้งหญิงและชาย พระสงฆ์และสามเณรที่ตกใจและ
ต่างหนีเอาตัวรอดอย่างไม่คิดชีวิตเมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหว

ขุนนาง / ต่างลูกวิ่ง
ปลัดวัน / ดันตึงตัง

ท่านผู้หญิง / วิ่งยุดหลัง
ปลั่งปลัดตก / หกคะเมน

พระสงฆ์ / ลงจากกุฏิ
หลวงซี / หนีหลวงเณร

วิ่งอุตุตุ / นุดมือเณร
ลงโคลนเลน / แผ่นผาดโผน

พวกวัด / ปลัดเข้าบ้าน
ต้นไม้ / ไกวเอนโอน

ด้านต่อด้าน / ซาดเซโดน
ลิงค่างโจน / โผนหกหัน

ให้อารมณ์เข้มข้นเบิกบาน เช่นการบรรยายสภาพของธรรมชาติที่มีแต่
ความเงียบสงบ ไม่มีความสับสนวุ่นวาย ลัทธิปาทั้งหลายต่างใช้ชีวิตอยู่
ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นอิสระและปราศจากความกังวลใจใด ๆ

เห็นกว้างอย่างเื่องช้าเลื่องเดิน

เหมือนอย่างนางเชิญ

พระแสงตำอางข้างเคียง

เขาสูงผ่องหงส์ลงเรียง

เรียงร้องซ้องเสียง

ตำเนียงนำฟังวังเวง

กลางไพรไก่อันบรรเลง

ฟังเสียงเพียงเพลง

ขอแจ้งจำเรียงเวียงวัง

คำถาม

๑. นักเรียนคิดว่าการนำนิทานมาเป็นแบบเรียนมีผลดีหรือไม่ อย่างไร
๒. การประพฤติมิชอบของบรรดาเสนาอำมาตย์ในเมืองสาวัตถี มีผลต่อบ้านเมืองอย่างไรบ้าง
๓. กาพย์พระไชยสุริยากล่าวถึงตัวละครคณาตราใดบ้าง ยกตัวอย่างตัวละครคณา มาตราละ ๑ บท